

Superwomen

Kiállítás a Gallery8-ban, 2013. június 27-július 26.

Ladislava Gažiová, Zuzana Hruskova, Tamara Moyzes és Vera Duzdova művészeti karrierje szemlélteti a romákkal szembeni strukturális elnyomás működését, és egyben példák arra vonatkozóan is, hogy hogyan lehet ez ellen az elnyomás ellen lázadni, hogyan lehet a többség dominanciáját elutasítva új, roma, női identitásokat konstruálni.

A kiállított alkotások és a Daily Dzessika Magazin is a körül a kérdés körül szerveződik, hogy nőművészként hogyan nyerhetnek látható pozíciót, és amint megérkeznek ebbe a pozícióba, hogyan tudják azt átírni.

Vera Duzdova kiállított három videója azt a kinyilatkoztatást hajtják végre, amit bell hooks ebbe a mondatba sűrít: „többek vagyunk a fájdalmainknál”¹. Ezért van ránk annyira nagy hatással Duzdova munkája, amelyek a megaláztatás fájdalom és rituális feláldozás paradigmáját helyezik a rituális visszatérés és kiegyenlítődés mellé.

Ladislava Gažiová digitális nyomataival és matricáival dolgozik elsősorban köztereken és közintézményekben. Szívesen lép ki a képből: a falon bővítve alkotásait azok – a művész kifejezésével élve – „domesztifikációját” hajtja végre, amelynek a hatására a nézőben erőteljesebben alakul ki a művész jelenlétének benyomása. Műveiben találunk példát a fallocentrikus világ kritikájára (Jan már megint sovinszta volt, vagy a Szürke kockafejek átfestik a fehér kockafejeket – matricák), és több alkotásán átszűrődik egyfajta félelem. Gažiová úgy fogalmaz, „félelem a patriarchizmustól”, ami egyfajta örületnek tűnik a kívülálló számára. De – kérdezi bell hooks – „Ma hány olyan kiváló nő, és főként kiváló feminista van, akiről nem beszélünk jó pár kontextusban úgy, mintha örült lenne? Időszakonként a kritikus összeomlás állapotába esünk, mert úgy érezzük, nincs olyan világ, amely átölelne (magába fogadna) bennünket.”²

¹ bell hooks: *Outlaw Culture*, Routledge, 2006. P.32

² bell hooks: *Outlaw Culture*, Routledge, 2006. P.55

Tamara Moyzes politikai aktivista megmutatja, hogy Jana Buchlova, a 2006-os Miss Roma verseny győztese, nem kap belépési engedélyt egy brnoi textilboltba, az plzeni Alpha Discoba, az ostravai Diablo Dance Club-ba, a nachodi Sport Étterembe, a louny-i Musicland Imperiumba és egy prágai taxiba. Moyzes filmje Miss Roma burlesque-szerű átváltoztatását mutatja, mely során szőke hajú gádzhi lesz belőle, de vajon lesz-e belőle, áldozatból állampolgár így álruhában, és éppen ebben az álcában?

Az ilyen, a humor kifejezőerejét mozgósító művek – mint a Miss Roma videó, a Gažiová képén kígyógondolatokkal polippá változó nő, vagy Duzdova filmjében az apjuk kedvencét felfaló tinédzserlányok – sem spontán játékok, vagy teátrális maga-mutogatások, hanem ritualizált produkciók, amelyeket az elnyomás alatt és annak hatására alakítanak és ismételnek a művészek, a tabu hatalmát bevetve, és a kirekesztés horrorja előtt menekülve. A paródia szubverzív erejét pontosan úgy használják, ahogy azt Judith Butler érti: „visszautasítják és átformálják a törvényeket, hogy azok ellen használják őket, akik azokat létrehozták”.³

Zuzana Hruskova intézményesíti ezt a törekvést, mint a Daily Džessika újság alapítója, igazgatója és kreatív igazgatója. Szocio-kulturális aktivista és képzőművész, aki szenvedélyesen dolgozik a roma közösséggel, és akit gyakran inspirál a roma közösség nem-hivatalos folklór művészete, valamint a közösség tagjainak tudatalatti tevékenységei. Megközelítései általában a sebezhetőség és kiszolgáltatottság gondolatai körüli diskurzusokat hívják elő.

A DAILY DŽESSIKA (DD) egy társadalmi és oktatási közösségi kezdeményezés és online újság, melyet a folklór és a művészet inspirál. Segít abban, hogy a Tyne-i Newcastleben és azon túl pozitív multikulturális tájkép alakuljon. Küldetésükben így fogalmazznak: „Tanulni akarunk a roma nőktől és a gyerekeiktől; azért vagyunk itt, hogy tanuljunk és tanítsunk formális és informális módszerekkel, számos egyéni megközelítést alkalmazva, hogy kiszolgáljuk a migráns közösség igényeit. ”Forrásként szeretjük használni a népművészetet, és gyakran dolgozunk a kreatív írás, a film, a videó és fotográfia eszközeivel. „

³ Butler, Judith: Jelentős testek. Új Mandátum, 2005. (Fordította Barát Erzsébet és Sándor Bea.)

Arra a fontos kérdésre kell gondolnunk Hruskova tevékenysége kapcsán, hogy a patriarchizmusban milyen kontextusban teremtenek a nők olyan teret, ahol megőrizhetik és táplálhatják szellemiségüket? Kiváló tanárként arról gondoskodik, arra bátorítja a nőket és a fiatal lányokat, akikkel együtt dolgozik, hogy női és feminista gondolatokkal birkózzanak meg, és olvassanak, kérdezzenek és gondolkodjanak kritikusan.

Hruskova rajza, melyet Igazat mondani címmel készített a Daily Dzessika weboldalához, egy nagyon fontos, a roma és a nőmozgalomban egyaránt létező problémára világít rá. Arra, hogy az ellenkező álláspontokat nem lehet kicenzúrázni, elhallgattatni, vagy bármilyen módon büntetni. A feminista mozgalomnak, és a roma civil harcnak és minden progresszív politikai mozgalmunknak harcba kell szállnia a szólásszabadságért, a dominancia legyőzésében. A cenzúrát (jöjjön az bármilyen oldalról, jöjjön az kívülről, vagy a közösségen belülről) vissza kell utasítanunk, hogy megőrizzük a konstruktív vita és konfrontáció terét.

Az itt kiállított roma nőművészek elkötelezettek a szolidaritás politikája mellett, amelyben a nővérség hatalommal bír, mert a vita, a konfrontáció és a harc konkrét gyakorlatából emelkednek ki. Visszaadják nekünk a reményt és a hitet, hogy beszélhetünk és dolgozhatunk egymással, tisztelettel a nők és a roma nők politikai, spirituális és érzelmi ön-meghatározásával kapcsolatban. Ők a mi superhőseink.

Megnyitó beszéd: Junghaus Tímea és Nagy Viktória

2013. június 27.